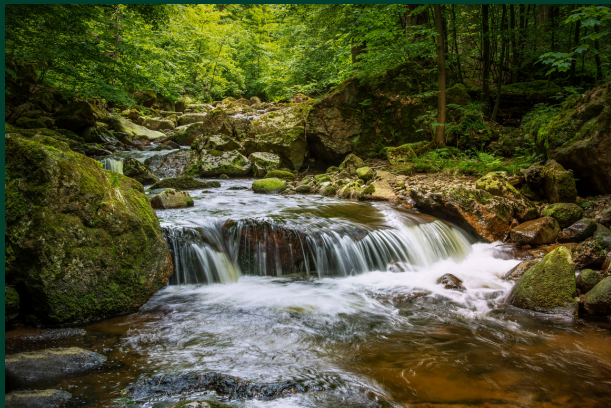

Markedsblikk Oktober 2024

Høsten startet med fallende priser

Både strøm- og gassprisene falt i størstedelen av september, hvor en forbedret hydrologisk situasjon i Norden og høye gasslagre i Europa var fokuspunktene

Været: Lun start på høsten i Norden

Størstedelen av september var preget av temperaturer over normalen, så det ble ingen reell økning i forbruket, noe som derimot er å forvente i den kommende måneden.

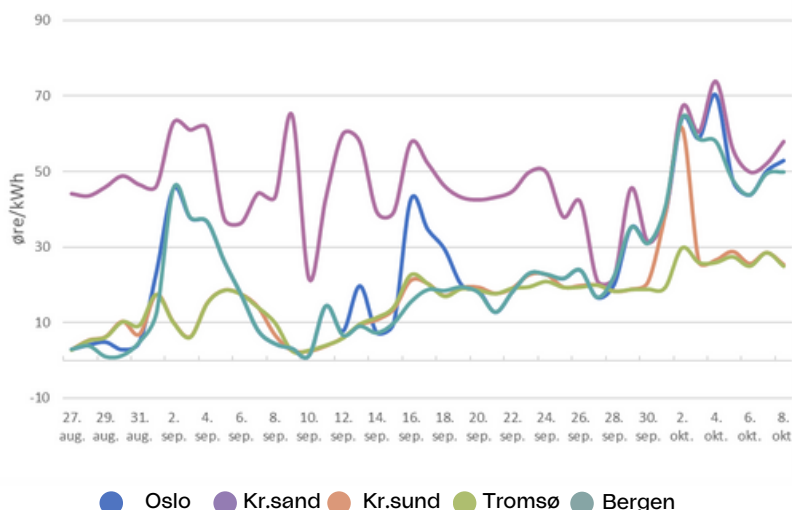
Regnmengdene var periodevis høye, og hydrobalansen har ligget i overskudd gjennom hele måneden, noe som førte til press på vannkraftprodusentene på grunn av høy vannstand i magasinene.

Klare prisfall på systemkontraktene

Den korte kurven: September har vært preget av fallende priser på de mest omsatte nordiske systemfutures. Det er særlig den korte enden av markedet som har blitt presset nedover av at vannstanden i magasinene i de nordlige delene av Norden har vært svært høy. Det førte til at vannkraftprodusentene i lange perioder, når forbruket egentlig var lavt, måtte produsere til lave priser, og dermed falt spotprisene kraftig. Det smittet også av på futuresmarkedet, der systemfuturen for nærmeste kvartal, Q1-25, stengte 27. september på 58,05 EUR/MWh, som er 7 % lavere enn i begynnelsen av måneden.

Den lange kurven: Prisfallene har også påvirket den lange enden av kurven, om enn i noe mindre grad. Da markedet stengte 26. september, kostet systemfuturen for 2025 39,85 EUR/MWh, et fall på 5 % siden begynnelsen av måneden. Også her peker pilen på en sterk hydrologisk situasjon og en varm start på høsten. Fallende priser på kontinentet, der både strøm- og gassprisene har falt merkbart, har også bidratt til å sende prisene nedover. Det har også hatt den effekt at EPAD-ene i de sørlige delene av Norden, ikke minst i Danmark, har falt betydelig i løpet av måneden.

Utviklingen i områdeprisene i øre / kWh.

Ukraina er i sentrum av gassmarkedet akkurat nå

Den siste måneden har vi sett fallende gasspriser i Europa, der forsyningsbildet fortsatt er godt. Ukraina skaper overskrifter på grunn av rollen landet har i Europas forsøk på å importere gass.

Vi har sett en klart nedadgående trend i det europeiske gassmarkedet i september. På TTF-gassbørsen er det både spot- og futureskontrakter, og selv om vi har sett en oppjustering i slutten av måneden, ligger årskontrakten for 2025 nå ca. 10 % lavere enn den gjorde ved inngangen til september. Et tilsvarende bilde gjør seg gjeldende for flere av de andre futures.

Europa er svært velforsynt med gass akkurat nå. Til tross for kontinuerlig geopolitisk uro er det fortsatt fart på gassleveransene fra både Midtøsten og Russland, og de interne europeiske leveransene, særlig fra Norge til resten av kontinentet, ser også stabile ut. EU har oppfylt målet om 90 % fulle gasstagre før den kommende fyringssesongen. Når høsten i tillegg har startet relativt varmt i Nord-Europa, har det ikke for alvor vært noen grunn til å skru på radiatorene i europeiske hjem ennå. Alt dette har bidratt til at prisene på mange av de mest omsatte gassfutures falt til det laveste prisnivået på nesten et halvt år i midten av september.

Det er altså et godt polstret Europa som går den kommende vinteren i møte, men selv om det akkurat nå later til å være fred og fordragelighet på gassmarkedet, er det fortsatt steiner i skoen som kommer til å føles i tiden som kommer.

Alles øyne er rettet mot Ukraina

Som allerede nevnt flyter gassen fortsatt fra Russland til Europa. Enkelte land i Sør- og Sentral-Europa, med høy gassavhengighet og dårlige muligheter for å skaffe gass andre steder fra, kjøper fortsatt gass av Russland. Denne gassen transporteres gjennom en rørledning som går fra Russland – gjennom Ukraina – til Europa. Russland og Ukraina har i årevis hatt en avtale om at Ukraina får en betaling fra Russland for å fungere som transittland for gassen på dens vei vestover.

Denne avtalen har fungert til tross for atskillige år med krig mellom de to nasjonene, men den utløper ved nyttår, og foreløpig er det ingenting som tyder på at partene kan bli enige om å videreføre den. Dermed er det utsikt til at den siste russiske gasseksporten til Europa, som allerede falt drastisk i 2022 da Nord Stream først ble tatt ut av drift og siden sprengt, kommer til å opphøre for godt når 2024 blir til 2025. Dette vil selvsagt ha en merkbar innvirkning på Europa, der blant annet Østerrike, Ungarn og Slovakia i så fall må se seg om etter andre steder for å få dekket størstedelen av gassforbruket.

Med tre måneder igjen til fristen hersker det stor usikkerhet om hvordan Russland og Ukraina forholder seg, om det fortsatt forhandles om å forlenge avtalen, og hva som i så fall skiller partene. Avtalen har hittil vært en stor inntektskilde for begge land, men når de samtidig fører krig mot hverandre, blir det naturligvis også fra begge sider vurdert om den andre part ligger an til å få mer ut av avtalen enn man selv gjør. Selv om landene akkurat nå ikke ser ut til å kunne bli enige, skal man ikke utelukke at det potensielt kan landes en avtale i siste øyeblikk i det som akkurat nå til en viss grad ligner et «hvem blunker først»-spill.

Aserbajdsjan i spill som mulig avløser

Selv om muligheten for at Russland og Ukraina skulle finne hverandre til slutt fortsatt eksisterer, og at avtalen og den russiske gasseksporten til Europa dermed ville kunne fortsette, er EU naturligvis i gang med å sondere terrenget for andre gassleverandører. Her har blikket falt på den lille Kaukasus-nasjonen Aserbajdsjan, som ligger sør for Russland. Aserbajdsjan har en stor gassproduksjon i Kaspiahavet og har sagt seg villig til å starte eksport til Europa. Den ville i så fall måtte skje gjennom den samme gassledningen som i dag brukes til å transportere russisk gass.

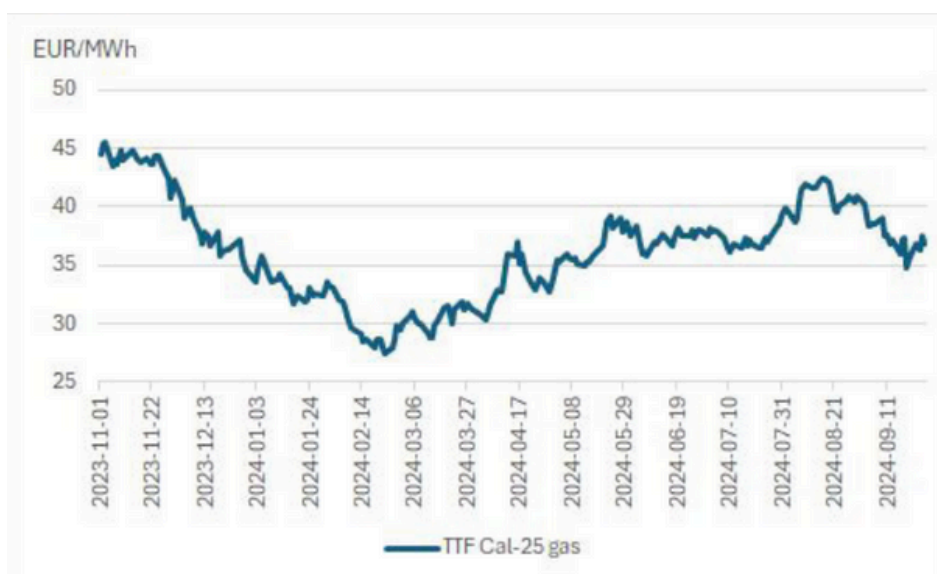
Aserbajdsjan har slettes ikke de samme eksportmulighetene som Russland, men ville tross alt kunne dekket en del av den tapte russiske gassen. Problemet er bare at Ukraina i utgangspunktet heller ikke har lyst til å fungere som transittland for aserbajdsjansk gass. For å kunne sende så mye av sin egen gass til Europa som mulig ville aserbajdsjanerne nemlig være nødt til å importere russisk gass for å dekke sitt eget behov. Ukraina er imidlertid av den oppfatning at dette til syvende og sist ikke endrer sakens kjerne, nemlig at Russland profiterer på at Europa skal importere gass gjennom den ledningen som går gjennom ukrainsk territorium.

Politisk spill

Nyhетene om saken har preget gassmarkedet i slutten av september, og markedsaktørene trodde først at en avtale mellom EU og Aserbajdsjan var på plass. Det førte til et merkbart prisfall, som ble utvisket igjen kort tid etterpå. Optimismen måtte legges til side nok en gang da Ukraina kunngjorde at de ikke var innforstått med at EU kan kjøpe gass via denne veien.

Dermed er det duket for politisk spill og i noen grad et kappløp mot tiden de neste tre månedene. Det er imidlertid klart at Ukraina ikke står i noen god posisjon med tanke på å stille krav til eller avvise EU. Unionens medlemsland har sendt milliarder av euro samt våpen til ukrainerne de siste to årene, og hvis man fra EUs side står fast på at man gjerne vil kjøpe gass fra Aserbajdsjan, vil det være vanskelig for Ukraina å bite den hånden som gir dem mat. Man må regne med at slike forhandlinger vil intensiveres i løpet av årets siste kvartal, og jo nærmere nyttår vi kommer uten noen løsning, desto mer vil gassmarkedet og dermed også de europeiske strømmarkedene bli påvirket av rykter og nyheter om situasjonen.

Skulle også gasskjøpene fra Aserbajdsjan mislykkes, blir EU tvunget til å øke innkjøpene av LNG fra USA og Midtøsten. Til tross for nye spenninger i forholdet mellom Israel og nabolandene i regionen blir det stadig sendt LNG fra Midtøsten til Europa, men handelen må økes kraftig hvis den skal kunne dekke den gassen som måtte bortfalle fra Russland. Det vil også bli dyrt, siden Qatar også har landene i Det fjerne østen som potensielle kjøpere.

Konklusjonen.

Den korte kurven: Markedet virker svært volatil ved inngangen til årets siste kvartal. De siste par ukene av september har vi sett store svingninger på bakgrunn av kun relativt små endringer i værutsiktene, og slik kan det også fortsette å være i oktober. Generelt forventer vi at perioden med svært lave spotpriser er over. Fyllingsgraden i vannmagasinene vil nå begynne å falle i takt med at forbruket øker og tilstrømningen av vann avtar. Da blir presset på vannkraftprodusentene, som har ført til de svært lave prisene de siste månedene, mindre. Vi forventer en oppadgående eller til nød nøytral utvikling på de nærmeste systemfutures i oktober. De siste værutsiktene tyder på at måneden vil starte med høytrykksvær, med lav vindproduksjon og lave temperaturer, og hvis disse prognosene fortsetter, er det rom for prisstigninger – ikke minst etter forrige måneds fall. Utgangspunktet er følgelig at systemfutures for neste kvartal er på sitt laveste nivå noensinne, og selv om den hydrologiske situasjonen akkurat nå er langt bedre enn den var i sommer eller vår, bør markedet fortsatt være tilbøyelig til å handle oppover hvis muligheten byr seg.

Den lange kurven: For systemfutures ser vi også prisøkninger på den lange enden av kurven som det mest realistiske scenarioet i oktober, selv om årskontraktene ikke har falt like mye i pris som de nærmeste kvartalene og månedene. Det blir også svært interessant å følge utviklingen i gassmarkedet. Her tror vi til gjengjeld at det kan være rom for ytterligere prisfall, ettersom markedet for tiden er godt forsynt og ikke virker altfor bekymret til tross for situasjonen i både Ukraina og Midtøsten. En svært kald høst vil selvsagt legge press på markedet, men i tilfelle av gjennomsnittlig vær tror vi mest på fallende eller sidelengs handel i gassmarkedet. Dermed vurderer vi det også som sannsynlig med et fallende prisspenn mellom Norden og Tyskland og dermed fallende EPAD-er i de sørlige delene av Norden. Denne tendensen var allerede tydelig i forrige måned, da de tyske strømprisene falt mer enn de nordiske, og det prisspenet som hadde vokset seg så stor tidligere på året, har altså nå svunnet noe inn igjen.

Kjernekraft.

I september var det flere tilfeller av produksjonsstans ved nordiske kjernekraftverk, hvor både Forsmark 3 i Sverige og Olkiluoto 2 og Loviisa 1 i Finland var ute av drift størstedelen av måneden. Det førte til et voldsomt prishopp i Finland, som plutselig fikk de høyeste spotprisene i hele Norden gjennom det meste av måneden. Begge de finske reaktorene forventes å være tilbake i drift i begynnelsen av oktober, noe som bør sende de finske strømprisene ned igjen. Forsmark 3 i Sverige forventes imidlertid ikke å starte opp igjen før i slutten av måneden.

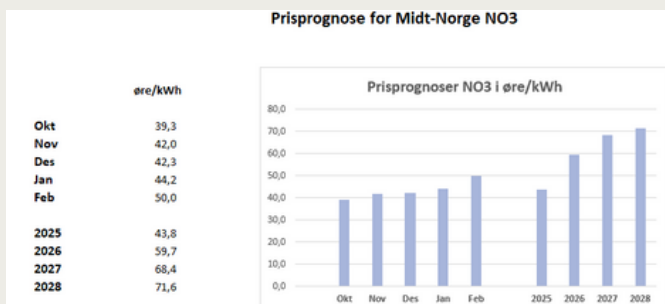
Det er for øyeblikket ikke planlagt flere produksjonsstanser i år, og om alt går bra, vil den nordiske kjernekraftsektoren være tilbake i full produksjon i oktober, når forbruket i Norden også ventes å stige igjen.

Hold øye med.

1. Ukraina: Situasjonen rundt Europas gassimport fra Russland eller Aserbajdsjan – som beskrevet på side 2 og 3 i denne publikasjonen – vil ta stor plass i markedet i oktober, og nyheter om utviklingen kan føre til plutselige prissvingninger, slik de allerede har gjort i september.

2. Temperaturene: Nok en gang nærmer vi oss den tiden av året da temperaturnivået er svært avgjørende for prisutviklingen. Oktober ser ut til å starte relativt kjølig i Norden, og hvis værutsiktene skulle peke på en lang periode med kaldt høstvær, vil det være noe som kan sende både spot- og futuresmarkedet i været.

Prisprognose for Midt-Norge - NO3.

Vi opplevde en svært lav systempris gjennom det meste av september på grunn av den høye fyllingsgraden i de nordiske vannmagasinene. Nå begynner imidlertid vannstanden å synke igjen, og spotprisene kommer til å stige. Vi forventer at prisene gradvis stiger utover i oktober, og at den gjennomsnittlige systemprisen for måneden kommer til å ligge mellom 30 og 35 EUR/ MWh.

Ta gjerne kontakt for en hyggelig kraftprat!

Turid H. Sevaldsen, KAM-Storkundeansvarlig

Mobil: +47 99 28 15 04 / E-post: turids@neas.mr.no